

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОГШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА XVI

БРОЈ 333—334

1. ЈАНУАР 1988.

ЦИЈЕНА 100 ДИНАРА

● БУДВА — ДОМАЋИН В КОНГРЕСА ТУРИСТИЧКИХ АГЕНЦИЈА

КАКО ПРИВУЋИ — ГОСТЕ

У Будви је од 13—16. децембра одржан Пети конгрес туристичких агенција Југославије. Домаћин — хотел „Авала“ је пружио изванредне услове за рад што су учесници овог еминентног скупа искористили. На средњим странама доносимо извјештаје наших сарадника са тог скупа као и фотографије нашег фотокореспондента Милорада Тодоровића.

У ОВОМ БРОЈУ:

- КАКО ЈЕ ПОСЛОВАО „МОНТЕНЕГРОТУРИСТ“
Страна 3.

- ЧЕДО ВУКОВИЋ ГОВОРИО У СРЕДЊОШКОЛСКОМ ЦЕНТРУ
Страна 8.

- НАШИ НАЈМЛАЂИ САРАДНИЦИ ПИШУ О ВЕЛИКОМ ЗЛУ ДАНАШЊИЦЕ
Страна 11.

- НОВИ НАСТАВЦИ НАШИХ ФЕЉТОНА О ПЕТРОВАЧКОМ ДРУШТВУ „ПРИМОРЈЕ“ И ПРЕГОВОРИМА У ПРАСКВИЦИ
Стране 5. и 9.

ЈОШ ЈЕДНОМ О „ГРАДУ ТЕАТРУ“

ПОДУГО ВЕЋ КОЛАЈУ РАЗЛИЧИТЕ ПРИЧЕ О ЉЕТОШЊИМ КУЛТУРНИМ ДОГАЂАЈIMA У БУДВИ. КРЕЂУ СЕ ОД ОНИХ КОЈИ СУ ИЗНИЈЕЛИ ПРЕГРНТ КОМПЛИМЕНАТА ДО ПОТПУНОГ ОСПОРАВАЊА ОВЕ ЈЕДИНСТВЕНЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ. НАЈВИШЕ ЈЕ БИЛО РИЈЕЧИ О ЦИЈЕНАМА. ПОМИЊАНЕ СУ „АСТРОНОМСКЕ“ ЦИФРЕ.

О ТОМЕ КОЛИКО ЈЕ ФЕСТИВАЛ КОШТАО И ЈОШ ПОНЕЧЕМ, ЧИТАЈТЕ НА

Стране 10.

● ТРАГОМ ЗНАЧАЈНОГ УГОВОРА

ФРАНЦУЗИ У КАМЕНОВУ

- У ИЗГРАДЊУ ХОТЕЛА У КАМЕНОВУ СА 600 КРЕВЕТА И АДАПТАЦИЈУ „СВЕТОГ СТЕФАНА“ И „МАЕСТРАЛА“ ФРАНЦУЗИ ЋЕ УЛОЖИТИ МИЛИЈАРДУ ФРАНАКА

- У ДРУГОЈ ФАЗИ ХОТЕЛ „МИЛОЧЕР“ И МАРИНЕ У ЈАЗУ И БУЉАРИЦИ

УГОВОР о заједничкој градњи новог хотела у Каменову код Светог Стефана и адаптацији чувеног града-хотела, као и хотела „Маестрал“, који су недавно потписали „Монтенегротурист“ и француска фирма „Енако“ из Париза, описан је као најбољи до сада потписан у нашем туризму. Такве оцјене су дате у Савезном комитету за енергетику и индустрију где су своје потписе на овај документ који предвиђа дугогодишњу сарадњу двије куће ставили Душан Лијешевић, предсједник Пословодног одбора „Монтенегротуриста“ и Роже Каруана, власник фирме „Енако“.

— Дуго већ настојимо да најатрактивније локације уз црногорску обалу оплеменимо новим хотелима и другим угоститељским објектима, каже Душан Лијешевић. — Попут ове огромне средства која су за то потребна могу једино обезбедити кроз заједничка улагања са странцима, понудили смо Европи и свијету занимљиве пројекте. Многи су одмах „загризли“, а ми смо чекали најпозвољију понуду.

И она је стигла из Париза.

Заједнички послови између Будвани и Парижана одвијају се у двије, а вјероватно и у три фазе. Потписаним уговором су прецизирани послови из прве фазе: изградња новог хотела у Каменову са 600 кревета и адаптација чувеног града-хотела Свети Стефан и хотела „Маестрал“ у Милочеру. Нови хотел у Каменову прадије се на мјесту где се сада налази одмаралиште СИЗ за одмор радника Косова. Према договору између СО Будве и СИЗ Косова монтажни објекти у Каменову ће бити уклоњени у септембру идуће године (СИЗ из Приштине је уступљена локација у Бечићима, у зони одмаралишта) како би се већ у октобру отпочело са градњом новог хотела. У ове послове француска фирма ће уложити милијарду франака.

Уговор између „Монтенегротуриста“ и фирме „Енако“ је потписан на 33. године. Три године су „резервисане за градњу“, а заједничка експлоатација ће трајати три деценије, што износи 30 одсто укупне инвестиције, а Французи новац за градњу. Добит ће се дијелити у пропорцији 70:30, адекватно улагањима. Формиран је заједнички орган који ће бринути о свим пословима из уговора, а Французи ће прихватити педесетак радника који ће се за посао у новом хотелу обучавати у Француској.

У другој фази су предвиђени такође значајни послови. „Монтенегротурист“ и „Енако“ ће заједнички градити нови хотел „Милочер“ у чувеном милочерском парку који ће бити „де лукс“ категорије и за који је пројекат већ урађен, као и марине у Јазу и Буљарици.

Французи су стремни да уложе средства и у адаптацију аеродрома у Тивту и Титограду, како би се што лакше стизало из свијета на Црногорско приморје.

— Два су мотива који су нас опредијелили да ућемо у посао са „Монтенегротуристом“, каже Роже Каруана. — Природа на југу Јадрана је јединствена, а посебно на подручју Светог Стефана. Када се у маслињицама, у залеђу јединствених пјешчаних плажа изграде атрактивни објекти, туристички свијет ће похрлiti. Туризам у Југославији је у снажном развоју и он представља будућност туризма у Европи. У то сам сигуран и мислим да ће се ова инвестиција обострано исплатити.

С. ГРЕГОВИЋ

СРЕЋНУ НОВУ 1988.

СВОЈИМ ЧИТАОЦИМА, САРАДНИЦИМА И СВИМ ГРАЂАНИМА И РАДНИМ ЉУДИМА ОПШТИНЕ БУДВА ЖЕЛИ

КУЛТУРНО-ИНФОРМАТИВНИ ЦЕНТАР

Редакција „Приморских новина“

● ИСТИЧЕМО

КАД СЕ ХОЋЕ...

ПЕТИ конгрес туристичких агенција Југославије учинио је да се Будва, истина на кратко, тргне из туристичког мртвила које ју је захватило у ове позне јесене дане. Туристички и угоститељски радници од учесника Конгреса добили су заслужене аплаузе — учнили су све да се бириани гости осјећају пријатно, пажњом су били окружени на сваком кораку. Чинилица да су конобари, рецепционари, сбарице, возачи и многи други дневно радили дванаест, чак и петнаест часова, пајречитије говори да је велики труд уложен да све буде — по мјери.

Аплаузи присутних упућени су и културним посленицима, који су дали запажени допринос да учесницима овог скупа бравају у Будви училе занимљивим и садржајним. Норед изложбе слика и скулптура дојена у овој врсти умјетничког стваралаштва код нас, Стевана Боднарова, приређене су изложбе — „Бокељски једрењаци“ и „Црна Гора — април '79—'89“. Керамичари из Буљарице представили су се бројним експонатима умјетничке керамике, и на себе још једнапут скренули пажњу. Овога пута, управо оних чија је ријеч мериторна, када су у питању декорација и опремање туристичких, угоститељских и других јавних објеката.

У цркви Свети Иван у старој Будви у несвакидашњем амбијенту приређен је концерт КУД „Станко Драгојевић“ из Титоград, што је на посјетиоце оставило снажан утисак, и представљало изузетан доживљај. Затим је у Модерној галерији приређена промоција најновијег издана „Енциклопедије Британика“, књиге у 32 тома у којој је на једном мјесту представљена свјетска културна баштина од најстаријих времена до данашњих дана.

Учеснике Конгреса и грађане су забављали музички састави Музичка радионица, дуо Интерконти и клапе Маестрали, Хармонија и Монтенегро, као и најсавременији цез музичар, Владимира Вита.

Завршне вечери Конгреса, у шоу програму у почионом клубу хотела „Аvala“ учествовали су: Дубравка Јусић, Горан Матевић, Хуан Галдамез и група Театар 303.

Ето, потврдила се она: Кад се хоће и може се. Аплаузе за све што су урадили упућујемо и ми, и једними и другима. Наравно, очекујемо да ће сви они и наредних недјеља и мјесеци учинити бар дјелић тога да зимско мртвило не овлада Будвом.

Д. НОВАКОВИЋ

ОБАВЈЕШТЕЊЕ

НАРЕДНИ БРОЈ „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“
ЋЕ ИЗАЋИ

15. ЈАНУАРА

Редакција

ОГЛАС
НОВИ САД — БУДВА

Мијењам комфорни стан на III спрату, од 59 m² са централним гријањем, лифтом и телефоном у центру града, за сдовоарајући у Будви. Власништво за власништво. Телефон 021 27-285.

Приморске новине
Лист ССРН општине Будва. Уређује: Редакцијски колегијум. Главни и одговорни уредник: ВЛАДИМИР СТАНИШИЋ, Издавач: Културни центар Будва. Адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва, телефон: 41-194 — Број жијро рачуна 20710-603-1809 код СДК Будва — Штампа: ИШРО „Обод“ — Цетиње. Претплата: годишња 3200 дин.: за иностранство 30 добра. — Рукописи се не враћају

Пропаганда доводи госте: Детаљ из „Словенске плаже“

● САВЈЕТОВАЊЕ ТУРИСТИЧКИХ РАДНИКА У БУДВИ

ВИШЕ ПРОПАГАНДНИХ АКЦИЈА

Чему се у идућој години може надати југословенски, а тиме и црногорски туризам када је иностранство у питању?

Према ономе што су рекли представници ТСЈ у иностранству ситуација не бити донекле слична овогодишњој — значи биће и оптимизам и места за опрез. Конкретније речено положај наше туристичке индустрије и изгледи да она у идућој години избори неко повољније место, различити су од земље до земље. Протнозе познавалаца прилика крећу се од даљег напретка у Великој Британији и скандинашким земљама, преко одржавања нивоа у СР Њемачкој, нашем најзначајнијем савременим подручју, до забринавајуће ситуације у

Холандији, Француској, Данској, па и Швајцарској и Енглеској.

Телеграфски саопштење позиција југословенског туризма у свету, између ове крајности изгледала би свако: У Аустрији се очекује наш покамак од пет одсто у броју ноћења, у Грчкој имамо шансу због близине и сваким даном постизамо све интересантније и за велики број прекоморских земаља. Представник Туристичко савеза Југославије у Италији ономије да грађане ове сусједне земље иљубитеље путовања не треба посматрати као резервне госте; у Мађарској се наш туризам бори за позицију од трећег до петог места.

Заједнички именитељ излагања свих представника ТСЈ у иностранству јесте сцјена, када је црногорски туризам у питању, да му недостаја пропаганда. Фаличак и основних информација о нашим туристичким могућностима. Још оригиналнијом ситуацијом чини појединачнији податак да је туристички филм „Црна Гора“, где год да је приказивао, изазвао праг бум и позитивне реакције публике, али је остао усамљен.

Ово је разлог да се још једнинут упитамо ко насе, како и на који начин представљају свијету, односно како се позамашне свете динара и девиза означених за ове потребе троше.

М. Ковачевић

● ДР РАДОВАН РАДОЊИЋ НА ТРИБИНИ МАРКСИСТИЧКОГ ЦЕНТРА

ИЗЛАЗ ИЗ КРИЗЕ ПОСТОИ

На Трибини Марксистичког центра гостовао је 17. децембра др Радован Радоњић, члан ЦК СКЈ и предсједник Комисије за идеолошко-политички рад у ЦК СКЈ Југославије.

Говорећи о Савезу комуниста у борби за стабилизацију, он је рекао: „Никад у последње четири деценије СК није био у тежој ситуацији. Пошто су његова опредјељења самоуправна, он мора и може да пронађе путеве изласка из стања, какво је данас. Све ван тога не води ка путу разрешења ситуације у којој се налази.

Добар дио чланства СК је истрошен и изморен у револуционарном жару борбе, док други дио безврзано сматра да је немогуће изашаћи из кризе у коју смо зашли.

Због свега СК мора људима и свом чланству враћати вјеру у могућност из-

ласка из кризе. СК мора да види и више и даље. Преокрећући себе самог, учиниће да преокрене и друштво у цјелини.

Једна од слабијих страна у СК је његов опертунизам. Много је кочничара у његовим редовима. Оми виде излас из садашње ситуације једино у држави и њеном бирократском апарату. Много је и смих, који кажу, да је систем добар, да Устав не треба мијењати. Поставља се и питање због чега је СК прешире Федерализован, због чега је тако снажно ушао у границе својих република и покрајина. Ту се не ради о љијансама, него о озбиљним разликама. Мислим да је то резултат система. Да би СК што брже реаговао мора се ослободити догмата. Ослобођањем од догмата, доћи ће до бржег развоја самоуправних социјалистичких односа, а да би

СК ишао напријед мора се ослободити и загрљаја сопствене бирократије. Увјек и на сваком мјесту, морамо се позивати на Титове ријечи: Југославија има шансу само као јединствена, а не разједињена“.

Ми се налазимо пред припремама за конференцију СК, која ће се одржати крајем марта сљедеће године. Централно питање о којем ће се на конференцији разговарати је улога СК у превладавању кризе.

Ја вјерујем да СК има сила да изађе из кризе у коју је запао.

Послије одржаног предавања, др Радоњић је одговарао на многобројна питања учесника Трибине. Наредио је Трибину је о уставним промјенама, а на њој ће појединачно говорити Видоје Жарковић, члан Предсједништва ЦК СКЈ Југославије.

С. П.

СВИМ СТАНОВНИЦИМА ОПШТИНЕ И СВИМ ЧИТАОЦИМА
„ПРИМОРСКИХ НОВИНА“ СРДАЧНЕ ЧЕСТИТКЕ И НАЈБОЉЕ ЖЕЉЕ У

НОВОЈ 1988. ГОДИНИ

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ — БУДВА

● БИРОКРАТИЈА И РАДНИЦИ

ИНДИЈАЧИ ОД ЗАКОНА

ТРОЈЕ радника ООУР „Туризам и угоститељство“, цетињске „Таре“, вранићени су на посао само у дније судске пресуде. У стварности и даље су на улици, а њиховом овашем колективу, и поред поменутих одлука, изгледа не пада на памет да их поново прими.

Али Кацабаћ, Пере Калуђеровић и Ратка Михаиловић, остали су без посла прије нешто више од годину дана. Отпуштени су одлуком дисциплинске комисије, коју је потом потврдио Раднички савјет са образложењем да су „у текстовима који су објављени у дневним листовима „Политика“ и „Вечерње новости“ износили тенденцијозно нетачне податке о раду колектива у којем су били запослени и на груб начин клеветали директора ООУР и тиме свјесно доприносили нарушувању угледа радне организације“.

Отпуштени радници су пресавили табак и упутили жалбу Основном суду удруженог рада Црне Горе. Пресуђено је у њихову корист, јер је утврђено да су њих троје о неправдилестима у свом колективу обавијестили надлежне у Извршном одбору СО Будва и другим органима ове комуне на чијој територији живе и раде. Њихов разговор са одговорним у Извршном одбору су пратили и новинари који су о томе објавили текстове у споменутим листовима.

Суд је утврдио да тај „гријех“ није повреда радије обавезе, још мање „тежак“ и наложио њихово враћање на посао. Другови из „Таре“ су уложили жалбу коју је, почетком октобра, Суд удруженог рада Црне Горе, као другостепени, одбacio. Тако је одлука Основног суда удруженог рада потврђена и троје радника добили посао на — два папира.

— Добили смо потпуну сatisfakciju на суду, али шта то вриједи када се коначна одлука не поштује, каже Али Кацабаћ. — Другови из „Таре“ не хaju за оно што је суд рекао. Већ годинама трпимо малтретирања, понижавања. Како да издржавамо породице без посао? Како може инат бити јачи од закона?

Нама одговор такође није познат.

С. Ш. Г.

● СУСРЕТИ

Новинари нам помажу

(Ријеч двије са Вукашином Ђулафићем)

ВУКАШИНА ЂУЛАФИЋА, самосталног референта за инострану туристичку пропаганду, посебно за њемачко говорно подручје, одакле долази највећи број иностраних туриста, не само на Црногорско приморје, него и у Југославији, не треба посебно представљати.

— Да, највише је гостију из СР Њемачке, али долазе и из Аустрије и Швајцарске. Онај ко се бави овим послом мора увијек да буде свестрано информисан о свему, па и о политичким приликама у свијету, а посебно код нас. Најчешће су моји контакти са новинарима, радија, телевизије и штампе. Новинари желе увијек што-шта да сазнају. То су обично туристички новинари, који када дођу на Црногорско приморје желе да пишу или говоре о њему, како би га упознали њихови читаоци, слушаоци или гледаоци. Већина њих је добронамјерна. Они представљају наш туризам онако како би ми то жељели, а понекад и претјерују у хвалама. Међутим, има и оних новинара који напишу и оно што уопште не може да се прихвати — то су они недобронамјерни, којих је далеко мање и могу да се изброје на прстима једне рuke, каже Ђулафић.

• Крајем маја у вишедневној посјети била је група од 13 austrijskih туристичких новинара, који у касније са доста наклоности писали о Црногорском приморју, а посебно о Будви. Од 5. до 9. јуна у граду-хотелу „Свети Стефан“ боравио је господин Шредер, који је предсједник западно-њемачке финансијске корпорације ДЕГ из Келна. Његов домаћин био је предсједник Савјезног комитета за туризам, Миодраг Мировић. Он се том приликом сдушевио љепотом нашег краја. Све је сам снимао својом видео-камером.

— Био сам домаћин и двојица „Квикових“ новинара, — наставља Ђулафић. — Они су више дана провели на нашој обали. Послије су објавили репортажу са изванредним колор фотографијама на шест страна. Да смо тако нешто плаћали као оглас коштало би нас преко 200 хиљада марaka. То је била једна веома добра reklама за нас у СР Њемачкој.

Јозеф Штадер, новинар телевизије из Мајнца је 29. маја, дакле уочи почетка главне туристичке сезоне, објавио тринаестоминутну репортажу на телевизији, с тим што ће је поновити, како је обећао, у јануару или фебруару ове године.

— Било је и других новинара. Из Беча, Граца, Базела, Келна, Будимпеште, а прије септембра, екипа austrijske телевизије покушала је снимити филм о Пироту Гтори, али због лоших временских прилика, одустала је од снимања. Обећали су да ће доћи на пролеће, рекао нам је Ђулафић.

Овог врсног познаваоца туризма често позивају и на сајмове, где тумачи наше туристичке могућности.

— Ове године био сам три дана у Диселдорфу на сајму „БООТ 87“, у Берлину сам боравио седам дана на највећем европском туристичком панаџиру, а заједно са „Југотурском“ из Франкfurta водио сам акцију „Са најмање средстава, постићи највеће пропагандне ефekte“, рекао нам је Ђулафић.

С. ПАПОВИЋ

● „МОНТЕНЕГРО-ТУРИСТ“:
ДЕВЕТОМЈЕСЕЧНО
ПОСЛОВАЊЕ**Изнад плана
и
очекивања**

Резултати које смо остварили за девет мјесеци су изнад плана и, изнад — очекивања. С обзиром да су они постигнути у вријеме када насе економска криза све више потреса, разлог је више за наше задовољство.

Ово је, између остalog, истакао недавно у разговору с новинарима Душан Љијешевић, предсједник Пословног одбора „Монтенегротуриста“.

Странци и домаћи туристи су у хотелима овог колектива који се налазе у 11 црногорских општина за девет мјесеци остварили 2,2 милиона ноћења, што је пет одсто више него у истом периоду прошле године. Овај показатељ добија на значају када се има у виду да је овог јетра туристички промет у Југославији стагнирао и када се подаци упореде са протеклом годином која је била рекордна.

Укупан приход „Монтенегротуриста“ за девет мјесеци износи око 70 милијарди динара, бољи за 105 посто његових лани. Оно што је посебно важно, акумулација износи преко седам милијарди динара. То је чак за 116 одсто боље него у периоду јануар — септембар 1986. И посебно, што посебно охрабрује, девизни приход је око 70 милиона долара, и изнад је очекивања.

— Посјета странаца, нарочито гостију из СР Њемачке и Енглеске је била изванредна током цијеле сеzone, нагласава Љијешевић. — Они су у нашим хотелима и другим угоститељским објектима дosta трошили и у ванпансиону, што је битно утицало да нам каса на крају буде пунा.

„Монтенегротурист“ који је недавно прославио 14 година постојања, постаје поznata туристичка организација у свијету. Данас нема познатије туристичке агенције којој ово име није поznato. Реноме међу страним агенцијама је дugo и стручно грађен. Гости и они који их доводе веома су задовољни јединственим плажама, атрактивним туристичким насељима која су изграђена у залеђу тих плажа, добром услугом па и цијенама.

— Бије нас глас да смо јефтини, да пудимо пансиона у бесцење и да тиме пријучимо госте, истакао је Љијешевић. — То, није тачно. Цијене пансиона које ми пудимо странцима у просјеку су веће него она које пудимо нашим конкурентима, Шпанци, Грци... На другој страниције у ванпансиону које смо одредили су знатно веће него код поједињих развијених туристичких земаља. Наша понуда је добра, али је извјесno да мора бити још много боља. Ту прије свега мислим да оно што се пуди у ванпансиону, где се убијају девизе. Предстоје нам напори да обогатимо садржаје у нашим хотелс-

ким насељима, како би „натјерили“ странце да више троше.

Како су саопштили представници „Монтенегротурист“ изгледи за наредну сезону су дosta добри. Већ је потписано неколико уговора с посјетицима странаца, а током зиме ће се још више урадити на том плану. Цијene за странце су повећане од 4 до 18 одсто што су туристичке агенције прихvatile без већих примједби.

С. Грегорић

ГРАЂАНИМА И
РАДНИМ ЉУДИМА
ОПШТИНЕ
БУДВА,
СВЕ НАЈБОЉЕ У

1988.

ЖЕЛЕ
„КОМПАС“

— ЈУГОСЛАВИЈА
— ПОСЛОВНИЦА
БУДВА

*

„ГЕНЕРАЛЕКСПОРТ“
БЕОГРАД
ООУР
„ЈУГОТУРС“
ПОСЛОВНА
ЈЕДИНИЦА У
БУДВИ

*

ООУР БУДВА
РЈ „ПАЛАС“
ПЕТРОВАЦ

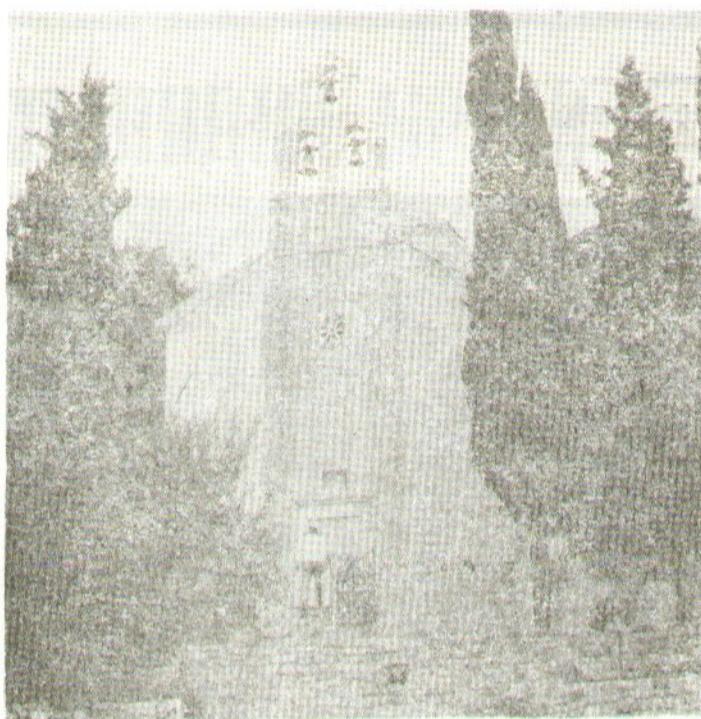
*

Ј
А
Д
Р
А
Н
С
К
И
САЈАМ

БУДВА

Санирано је 425, а у поступку санације налази се 508 културно-историјских споменика.

Д. Новаковић

Манастир Прасквица у којем су 1942. вођени јединствени преговори о којима је остао запис који се чува у Музеју НОБ Закључан до љета: хотел Милочер

КАД ЈЕ ПАШТРОВСКА ГОРА ПАРТИЗАНЕ КРИЛА

Најприје ћемо дати ријеч капетану Митровићу, управо његовом записнику, вођеном два дана касније, у коме је он описао ток преговора у Прасквици. Оригинал тог „списа“ чува се у Музеју НОБ СР Црне Горе у Цетињу. У расјетљавању овог догађаја помоћни ћемо и сјећања Филарета Копривице и партизанског емисара Марка Куљаче.

Чим се посиједало за окружним столом у манастирском салону — пише капетан Миливоје Митровић — појављује се Марко Куљача, обучен у војничко одјећло. Блуза му је кроја артиљеријског официра југословенске војске, на глави плитка шубара, а на ногама опанци од гуме. Преко оба рамена укрштени су реденици пушчане мунције, а о пасу су објешене четири крагујевачке бомбе, пиштољ и двоглед. Поздравља присутне војничким поздравом, али му италијански официри не отпоздрављају, већ га радознalo посматрају... Једино је генерал главом показао Куљачи на прву столицу да сједне. — Марко има тридесетак година, висок је, избријан, очију живих које звјерају ливје и десно. Сиједа преко пута генерала који му, осјећајући се у неугодном положају, поставља неочекивано питање: Заши су дошао? — Веома је Марковог одговора питањем: „Како?“, које треба да подсећти генерала да је иницијатива за овај сусрет потекла са италијанског стране, настаје тајац у очекивању шта ће генерал рећи. А он гледа испред себе у округли камени сто који је негде у X вијеку направио Балшић III да за њим сједе представници дванаест паштровских племена, разни племена и наставља: „Какву си одлуку донио — да ли ћеш да се предаш?“ „Нећу да се предајем!“ — одлучно и прибрано одговора Марко, наслућујући о чему ће се разговарати и да су командант будванских „националиста“ и италијански генерал свакако били у дослуху. „А какву су одлуку до нијели твоји другови?“ — интересује се даље генерал.

„Ми смо сви ријешили да се Краљу Италије и Албаније и Цару Етиопије...“ — услиједио је одговор. Генерал, затим, прича о томе како Италијани нијесу дошли као окупатор, већ са „културним мисијом“ да би „помогли борбу против већег зла“ на што партизански представник одговара да он не спорава културу италијанској нацији, али да су они дошли као окупатор и да њихови свакодневни поступци пре ма нашем народу демантују његову причу о такозваној културној мисији. „Сваки народ, па и ваш“ — наставља он — „прихватао би борбу против тишине. Зар се Гарибалди и Мацини нијесу борили за слободу Италије?“

Схватајући да се пред њим налази одважан и зрио човјек, генерал, послије краће паузе, нешто блажим тоном говори о новим, популарним условима за предају партизана које је услове за тим прочитao тумач. Ти „нови услови“, у ствари гарантије онима који би се предали непријатељу; затим текст молбе био је тако скратен да сваки потpisnik, у ствари, пљује на један од највеличанственијих подвига у историји свога народа.

Пошто је на поновљено питање да ли ће се под оваквим, новим условима предати, добио од Куљаче неотдаван одговор, генерал је, очигледно изнервиран, наставио: „А зашто нећеш да се предаш, кад ти се гарантује глава?... Када ти ријеч, која има да се одржи, даје официр, генерал италијанске војске?“ „Не могу се предати!“ — одговора Куљача — „наш народ се дигао 13. јула у устанак за ослобођење своје отаџбине и ја на тој линији остајем... Ми не мрзимо вас Италијане као нацију, али као окупаторе мрзимо и вас и ма ко то други био! Такав наш став пије од јуче или од данас — он је од вајкада!“ — „А да ли ти мислиш да ће се предати неки од твојих другова?“ — пита генерал, тражећи пукотину преко које би могао даље да разара. — „Не могу да говорим у име других — сваки ће за себе самостално одлучити. Ми смо устали добровољно и нико никога не гони у борбу против вас, како то ви и

ваши пријатељи желите да прикажете. Према томе, ни ја, нити нико други неће утицати да се неко преда или не, већ ће се сваки опредељивати према своме мишљењу“ — одговора Куљача. — „Да ли си учествовао у којој борби?“ — било је сљедеће генералово питање, срачунато на то да опроба чвртину саговорника, пошто је, сасвим сигурно, био унапријед обавијештен о његовом учешћу и функцији у устанку. — „Јесам у свим борбама од 13. јула, укључујући и битку на Брајићима, а био сам и на Пљевљима.“

— одговора Марко. — „Борио си се против наше војске, а ја ти, ипак, иудим спас!“ — инсистира, даље, генерал са циљем да наруши јединственост и ријешеност паштровских партизана, стављајући у изглед једном од њих да ће му се „прогледати кроз прсте“, да за њега „нови услови“ неће важити или ће бити пукава формалност.

Очиједно заинтересован да одгонети чвртину шашице људи који су се дрзнули да пркосе Дучеовој империји, генерал пита саговорника о његовом политичком опредељењу — да ли је националист или комунист? — „С обзиром да је у питању борба за ослобођење од окупатора, ја сам националиста који се бори против ваше силе и насиља, рушења наше државе, повреде националног достојанства и одузимања слободе нашем народу. Сви они који су сарађивали с окупатором и стали уз њега, издали су свог народ без обзира како себе називали. Тако је било кроз нашу истрију... А шта бисте ви радили да смо ми окупирали вашу земљу — бисте ли се борили против нас или бисте служили нама?“ — пита Марко. Генерал на ово није ништа одговорио, већ је узвикио: „Заљубав божју, ја не знам зашто нећете да се предате кад имате овакве услове!“

Милосав ЛАЛИЋ

(наставља се)

ДОБАР ОДЗИВ

АКЦИЈА прикупљања материјалних добара под називом „Солидарност најдјелу“, спроведена је у свих пет мјесних заједница. Добро је организована и дала је резултате изнад очекивања.

Сакупљено је 3.700.000 динара, 1.800 кг одјевних предмета, 150 небади, 30 јоши мадраца, 15 дјелова на мјештаја и 120 кг хране.

Новчану помоћ додијелило је 27 радних организација. Извршни одбор СО Будва учествовао је у акцији са 1.000.000 динара. РО „Зета-филм“ — Будва, уплатила је, као помоћ акцији, приход од једне биоскопске представе.

Запажену активност у организовану и спровођењу акције испољиле су Мјесне заједнице Црвеног крста Петровац, Бечићи и Будва I, а од појединача: Винка Јанчић из Петроваца, Драгица Лаловић из Светог Стефана, Радивоје Пима из Бечића, Јаков Мандир из Будве и Зорица Антониоли и Дубравка Фабрис из Будве I.

Успјеху акције значило су допринијели ученици ОШ „С. М. Љубиша“ Будва, „Мирко Орзентић“ Петровац и Школског центра за средње образовање и вaspitanje Budva.

Од прикупљених материјалних добара, до сада, помоћ је дата у дјеловима намјештаја, постелијини, одјевним предметима и храни за 27 породица и 19 појединача.

Одлуком Предсједништва Скупштине општинске организације Црвеног крста — Будва, сви уживаоци сталне социјалне помоћи добије по 25.000 динара које ће им уручити активисти пред Новогодишње празнике.

У. РАДУНОВИЋ

СРЕЋНУ НОВУ

1988.

ЧИТАОЦИМА
НАШЕГ ЛИСТА

ЖЕЛЕ

КСРО „ЈУЖНИ
ЈАДРАН“
ООУР

— НОВОГРАД-
ЊА

— ВОДОВОД

— КОМУНАЛНЕ
ДЈЕЛАТНОС-
ТИ

— ЗЕЛЕНИЛО

— ОДРЖАВА-
ЊЕ СТАНОВА

*

БУДВАНСКА
ОСНОВНА
БАНКА

*

ОМЛАДИНСКИ
СЕРВИС

„13. ЈУЛИ“
БУДВА

*

ЈА Т
РО ЗА ВАЗДУШ-
НИ САОБРАЋАЈ
ООУР
КОМЕРЦИЈА-
ЛНА ДЈЕЛА-
ТНОСТ И
УСЛУГЕ БУДВА

*

ТУРИСТИЧКИ
САВЕЗ
ОПШТИНЕ

Б

У

Д

В

А

У БУДВИ ОДРЖАН В КОНГРЕС ТУРИСТИЧКИХ АГЕНЦИЈА ЈУГОСЛАВИЈЕ

ЈЕДИНСТВЕН

Према свему што се могло чути за неколико дана који је Конгрес трајао (којем је присуствовало 500 делегата из земље и иностранства), могли бисмо рећи да смо присуствовали скупу каквог давно у овој привреди било. Згуснут програм није давао предаха. Према броју учесника у расправи и питањима у разговорима са новинарима могли бисмо и да тврдимо да је ово пример какви би требало да изгледају скупови овакве врсте: кратко, јасно и аргументовано саопштавање, без читања раније написаних домаћих задатака. Поред представника туристичких агенција у Будву су дошли и сви представници Туристичког савеза Југославије у иностранству, угледни гости из иностранства, руководиоци великих хотелских кућа, али и ваздушног и жељезничког саобраћаја. Дошли су неки и да се први пут договоре са партнерима и о конкретном послу. Посебно су били поздрављени представници саобраћаја без кога нема побољшања наше туристичке понуде.

— Агенцијска дјелатност у туристичкој понуди Југославије има значајно место и улогу у креирању понуде и њеном пласману на инострано и домаће тржиште, нагласио је мр Миодраг Мировић, предсједник Савезног комитета за туризам, отварајући Пети конгрес туристичких агенција Југославије. Ово је период модернизације саобраћаја, и саобраћајних средстава, нових авио-линија, домаће флоте, јачања јединства на југословенском тржишту, утврђивања дугорочног концепта промоције и пропаганде засноване на стабилним финансиским изворима. Ово је, једном ријечју, вријеме када ми који радимо у туризму и бринемо о њему имамо основа за оптимизам. Наравно то претпоставља висок степен знања, напора и одговорности у свим областима укључујући и ову. Актуелност тренутка карактерише доношење стратегије дугорочног развоја туризма у нашој земљи, а Југославија је јединствен туристички мотив.

Главни реферат на конгресу подnio је др Слободан Униковић о улози туристичких агенција у реализацији дугорочне стратегије туризма у Југославији. — Југославија има реалне претпоставке да и у идућој години забиљежи наставак повољне развојне тенденције иностралог туризма и то нешто изнад тржишног просјека за међународни туризам. Предвиђамо, нагласио је професор Униковић, да су у идућој години може очекивати повећање туристичког промета израженог у броју ноћења пет до шест одсто, евидентираног девизног прихода девет до једанаест одсто и укупне туристичке потрошње шест до седам одсто. На бази овога, рекао је он, могли бисмо очекивати остварење око 55,6 милиона странских туриста, девизни приход од милијарду и 760 милиона долара и укупну туристичку потрошњу од двије ми-

лиарде и 770 милиона долара.

Истичући основне карактеристике развоја туризма у Југославији, др Слободан Униковић је нагласио да се посебан квалитет стратегије дугорочног развоја туризма отледа у томе што се развој ове дјелатности посматра интегрално, а не као до сада, изоловано. У стратегији су одређени циљеви и претпоставке за њихово остварење. Као што је познато, синтеза ових циљева најдекватније је дата кроз трећиранje развоја туризма као цјеловитог извозног програма који има дугорочни стратегијски значај за читаву земљу и у кога ће се укључити велики број организација из читаве земље које сачињавају туристичку привреду, али и из других разних привредних и непривредних дјелатности посебно оних из материјалне производње.

И овај конгрес је показао да су туристичке агенције одиграле значајну улогу у развоју и афирмацији туризма на међународном туристичком тржишту. Резултат тога — значајан дио иностралог туристичког промета (око 43 одсто од укупног броја ноћења) остварује се уз њихово директно ангажовање у разним фазама од припреме до реализације путовања.

Из мноштва дискусија са говорнице Петог конгреса може се закључити да је дошло вријеме значајних промјена у развоју наше туристичке понуде и њене преоријентације на тржишту. Тако радикалне промјене неће бити могуће, ако не дође до озбиљних промјена у организацији туристичке базе и њене надградње. Наше заостајање у концепцији савремене туристичке понуде прати и заостајање у организацији и технологији рада туристичке привреде. Међу многообјектним отвореним или недовољно дефиницијама узроком стања између хотелијера и туристичких агенција истичу се сљедећи:

југословенска туристичка понуда се још углавном продаје у два дијела — онај који нуде хотелијери и онај у аранжману агенција. Није формирана свијест ни развијена практика о понуди јединственог производа од стране два различита партнера. У међусобним односима превладају комерцијални интерес. Има још врло значајних, отворених питања о техничкој рада у међусобној сарадњи. У новије вријеме јављају се проблеми код обрачуна пружених услуга: различита компјутерска обрада, дупла рачунања и прерада фактуре, неисправне девизне дознаке. Ту су и појаве неуобичајене конкуренције међу туристичким агенцијама и неуједначени услови продаје код хотелијера.

Посебну пажњу делегата Конгреса изазвала су излагања гостију из иностранства, пословних партнера из СР Њемачке, СССР, и Турске. У жижки интересовања била је тема „Кретања њемачких туриста ка Југославији — социјолошко-

У раду Конгреса је учествовало око 500 делегата

Конгрес је отворио Миодраг Мировић, предсједник Савезног комитета за туризам

— тржишна анализа”, о којој је говорио господин Ролф Пања, предсједник удружења њемачких туристичких агенција, велики познавалац туризма.

— У овој години, Њемци су, као да су путовања у питању, рекао је господин Пања, напрвили прави бум — пораст је чак 12,5 одсто, највећи у последњих петнаест година. Колико је Југославија осјетила тај позитивни напредак? — Врло мало, рекао је он — у свим југословенским дестинацијама заobiljezen је пад промета из ове земље, осим у Црној Гори која је укњижила проценте раста и у броју посјетилаца и ноћења. Највећи број Њемаца отишао је на

путовање у Шпанију, Тунис, Грчку и Турску, која је за западне Њемце ове године била право откровење, Њемачке агенције биле су повећане у ову азијску земљу чак 40 одсто.

Зашто се Југославија заobiljezni? Рационални Њемци сматрају да смо скупљи од других за оно што нудимо, а највише примједби је на сервис, јело и музiku.

Пети конгрес туристичких агенција Југославије завршио је рад са чврстим захтјевом и закључком да се туризму признат статус извозника, што ће, оцењује се, имати позитивног одраза на повећање извоза и деви-

злог прилива. Да сада несумњиво најуспјешнији конгрес агенцијских туристичких радника Југославије — пред себ је поставио низ задатака и обавеза, а њихово ефикасно и благовремено решавање у добро мјеру зависи од помоћи друштва. У најкраћем усвојена резолуција садржи: развој инфраструктуре, транспортних средстава и флоте, рент-а-кара као и мреже туристичких агенција у земљи и иностранству. Ту су и захтјеви за смањење пореске и царинске дажбине код набавке основних средстава и резервних дјелова.

Милован Ковачевић

ТУРИСТИЧКИ МОТИВ

● ИСКОСА

ПО КИШИ-РАДНО

ПЕТИ конгрес туристичких агенција Југославије, оцјењен је као најбољи до сада. Пуна три дана наши туристички посленици као и гости из иностранства — њих око 500 — радили су „пуном паром“. И прије и послије подне. Умјесто унапријед припремљених „домаћих задатака“ у виду празних уводних излагања и реферата, текла је конструктивна дискусија у којој су многи учествовали, „пало“ је доста добрих предлога, усвојени су квалитетни закључци.

На завршној конференцији за новинаре организатори овог значајног туристичког скупа, који је одржан у хотелу „Аvala“ су се похвалили — овога пута смо поштено одрадили своје дневнице, Конгрес није имао парадни карактер, — рекли су.

Да атмосфера заиста буде радна — у томе су се готово сви сложили — умногоме је помогла киша. Она је непрестано падала сва три дана, док је Конгрес трајао, па се није могло напоље.

А током прошле године — били смо свједоци — неколико семинара и савјетовања која су одржана у овом хотелу, оцјењена су као неуспјешна. Делегати су, умјесто у конгресним дворанама „радили“ на терену; шетали Будвом, куповали робу на Јадранском сајму и у фри-шоповима.

Зар збила мора да пада киша да бисмо радили?

С. Ш. Г.

РАДНИ ЉУДИ ХТО

„Монтенегротуриста“

БУДВА

ЖЕЛЕ СВЕ НАЈБОЉЕ У НОВОЈ

1
9
8
8 ГОДИНИ

СТАНОВНИШТВУ ОПШТИНЕ БУДВА,
БРОЈНИМ ТУРИСТИЧКИМ ОРГАНИ-
ЗАЦИЈАМА И ПОЈЕДИНЦИМА КОЈИ
СА НАМА ТИЈЕСНО САРАЂУЈУ

- ТУРИЗМУ — СТАТУС ИЗВОЗНИКА
- ДОБРИ ИЗГЛЕДИ ЗА НАРЕДНУ СЕЗОНУ
- НАРЕДНИ КОНГРЕС У ПОРТОРОЖУ

● ТАКО ЈЕ ТО У ТУРИСТИЧКОМ СВИЈЕТУ

ВАНСЕЗОНА, НАША И ЊИХОВА

● Поређења између Палма де Мајорке и Црногорског приморја нису, можда примјерна, али...

У познатом шпанском љетовалишту Палма де Мајорка тренутно нема слободних мјеста у хотелима. Заузели су их, углавном, страни гости који су стигли из разних крајева Европе, највише из СР Њемачке.

На Црногорском приморју које је по географском пространству веома слично шпанском љетовалишту, тренутно борави једва 200 страних гостију. У хотелима, дакако.

А у току је вансезона и на Палма де Мајорци и на Јадрану.

Ово поређење које је изнило на скупу у Будви, Егон Конради, директор „Компа са“ и познати југословенски туристички стручњак, најучешћији говори о томе колико радимо на томе да продужимо сезону, да нам странци и током зиме долазе.

А зашто је — тако?

На Црногорском приморју су још од новембра готово сви хотели под кључем. Отворен је тек по који у Будви, Бару, Улцињу, Херцег-Новом... а у њима је премаје гостију. Већина угоститељских радника је тренутно на одмору који ће потрати све до пролећа. Кају,

скоро је радити зими, поготову када нема гостију. Истина је то да се не исплати радити када хотели зврје полупразни, али се логично памеће питање: зар их замјста мора бити тако мало?

— Могло би их бити итако више, тврдио је на истом скупу Хајиц Хан, туристички радник из СР Њемачке. — Гости из наше земље обожавају јадранску балу, посебно њен најужнији дио. Долазе, углавном, преко љета. Наша истраживања која смо недавно спровели показала су да на одмор у Југославију долазе мањом млади Њемци, између 14 и 49 година. А шта је са онима који су старији? И они такође доста путују, већина њих су пензионери што значи да имају доста слободног времена. Они би радо долазили у пролеће и током јесени и зиме. Поготову на Црногорско приморје које има благу медитеранску климу, лијепе хотеле, терене за спорт, пјешчане плаже по којима је милина шетати зими. Немате, међутим, пропагандне програме, немате добре програме боравка у то вријеме, једноставније речено не зовете нас.

Са Ханом није полемисао нико од наших туристичких

радника. Само из једног разлога: све што је рекао, била је истина. Овај регион је, истински, веома интересантан за туристе не само из СР Њемачке него и из других земаља. Но, као да нема жеље и воље да се у то вријеме ради. По некој већ устављеној пракси хотели се затварају првих дана новембра, њихово особље тада креће на дуге зимске одморе. Уз образложење: зими нема гостију. А мало је било труда да се осмисле програми за такозвану мртву сезону, да се гости доведу.

Од сезонског угоститељства — то се поодавно зна — нема праве ваде. Заради се истина лијепо, али акумулација је мала. А како да се ствари стоје једино се може градити из тог финансијског извора. Извјесно је и ово: Црногорско приморје не може одједном имати зими гостију као Палма де Мајорка. Али, ако би се „гризло“, ако би начинили атрактивне програме и понудили приступачне цијене, уз богатство које природа издашио нуди, вјерујемо би да би посла.

Ипак, најприје треба засути руке.

С. Грегорић

И туристички радници из наше општине су узели активног учешћа у раду Петог конгреса туристичких агенција Југославије који је оцјењен као најбољи до сада

● НА КРАЈУ ВУКОВЕ ГОДИНЕ

Вук Карадžић

СА СТАРОГ портрета гледаш у наше вријеме, штовани Вуче.

Зна се, бјеше ти тегобно за живота: немаштина с породицом у туђини, хромост, невоље с властима у рођеној земљи — мутна обзорја.

Али, ти ниче из народа као што ниче ријеч.

Кроз тебе проговори устанички српски народ. Плану борба против сјече и данка и набијања на колац.

Ти се лати свијетлог оружја: науке, слова, језика, којим човјек бива човјеком.

Ти устаде у борбу против славеносерба, против наметања црквеноруског језика, нешто посрблјеног.

Вјечити ученични и учитељу, ти се врати у народ дјелом, непролазном књигом, задужбином живе ријечи.

Гледам портрет, а видим твоје дјело. Оно је на листовима, твојом руком исписаним. Оно је у новим изворима, у извornom гласу језика и књижевства куд је нашке ријечи. Тако и у нас, Црногорца.

Јер ти си у Црну Гору трипут доходио. Па се с ње гошем сретао и дописивао. У његовој књигопечатњи штампа пословице. Нашао си да Црногорци зборе и пишу и лелечу народним језиком. И ти рече: ондје је њива чиста? Ту се сретоше народна сјече и твоје начелно и слово.

Па из Црне Горе никад пошао нијеси.

Остао си ту дјелом и даклеким коријенем своје ријечи. Јер, ево, у Петњици се држи кућиште твојега дједа Јоксима. О теби збори и Вукова чесма. А биљчи се претање да су твоји старији преали прелигли у Дробњак из Лијеве Ријеке, с Лопата, искрај веле Карадиће. Било како било, што у народу жији — његова је истина.

И у наше доба, Вуче, нијаше се најезде и ратови. Титовске звијезде „вргоше прилику“ да се наороли на оружје дижу. И би револуција. Тад су устајале и пјесме из твојих пјесмарница, политеатрални листови изрека и легенди, за човјека се борила Његошева и твоја ријеч.

И ево нас у јединици слободних и равноправних. Ево нас на вишој љејствици науке и техничке моћи. Кројчимо јантијед у поимању свијета, природе и друштва.

У нас се дуже памте мане него врлине. Не бих ни да свеачарски љејорјечим. Хајде, дакле, да попричамо о

ПРЕД ВУКОВИМ ПОРТРЕТОМ

● ПОВОДОМ 200. ГОДИШЊИЦЕ РОЂЕЊА ВУКА СТЕФАНОВИЋА КАРАДИЋА НА СВЕЧАНОЈ АКАДЕМИЈИ 17. ДЕЦЕМБРА У АМФИТЕАТРУ СРЕДЊОШКОЛСКОГ ЦЕНТРА У БУДВИ ГОВОРИО ЈЕ КЊИЖЕВНИК И АКАДЕМИК ЧЕДО ВУКОВИЋ ● ДОНОСИМО ИНТЕГРАЛНИ ТЕКСТ НАШЕГ СУГРАЂАНИНА

нечем нама близком, о језику. И то вуковски, ако ја узмогнем.

Вукова ријеч отвара врати времена — ваља нам гле дати пространије. Јер дugo смо ти, штовани списатељу, раздвојени били — побијали нам међаше вељможе и краљеви, султани и ћесари и фирери и њихови подложници. Сад се у јаједници слажемо и волимо али и гло жимо. Нађе се и таквих који би језик наш цијепали.

А ваља нам се уздати, Вуче, у наше знаљце језика — њима би се поносио било која земља свијета. Док мислим на тебе и на њих, и назива ме питање, јер без њега не могу бити: који је то језик мојег времена? Шта је данас народни језик? И куд то стремимо?

Загледан сам у два смјера: језик и јединка, језик и другство.

Па хајде, Вуче, да запијамо себе: како настају мисао и ријеч у ћелијама под тјеменом, у њиховој тајновитој сарадњи? И потом: као памтимо, маштамо и заборављамо и опет се сјехамо? Како се рађа унутрашњи говор и наше дубоко ја? Да ли из прасна? Како се паље искре помисли и свијести усерд предаћких нагона и болова? И обрнуто: како примљену ријеч — поруку оживљавамо у себи? Ту се хоће сарадња научника из многих земаља, из многих наука. И можда је ту, Вуче, најдубља људска тајна, у том тројству: ћелија — ис克拉 помисли — честица гла са. И корак даље: биће — мисао — ријеч.

Можда ћемо тако сазнати себе и сједините се с природом. Можда ће нам глас и ријеч бити изворни и истинити као говор природе око нас. А глас ће бити свјета стан себе и свијета који је био и који ће бити.

Је ли то пут до склада у себи, до јединства бића и мисли, бића и ријечи? Је ли то пут ка јединици искрених и радних?

Данас, штовани списатељу, језик наш, српскохрватски, пролази кроз драматична превирања. Као ми на републике и комуне, као гране привреде и радне јединице, на слојеве имућних и сиротњих, на струке и науке — у свим правцима — тако се и језик разграњао у мноштву огранака. Те дубоке и брезе мијене, здраве у темељима, наносе и муљ, свој и туђи. А од ријечија ја сијеја огледала нема.

Већ се назире — језички токови ће се сливати, уз све разноликости и вишегла сјаја. Но, која је и каква матица нашег језика?

Хоће ли се све кретати према гранама технике, науке и филозофије? Ти би рекао: „то је од живота удаљено и преуско — то је притока.“

Јесу ли матица језички токови књижевности? Ти кажеш: притока.

Можда особености дијалеката, па и црногорских

говора? Они дијелом тону у заборав или се сламају на праговима прадова и фабричких хала. Ти би казао: притока, иако доноси ријечи неумрле и смиковите.

Хоће ли се матица свести на отуђени, безлични језик са разних трибина, уз снажне посреднике — друштве на гласила? Да споменем тек мало узорака: „развијање активности на реализацији“ уместо: непосредно дјеловање (дакле, одвајање од стварности), „претпоставка“ — уместо: услов и предуслов (дакле: помоћување смисла), „садржаји“ — једна ријеч за све и свашта (дакле: сакупљање), па свакодневно „негде око“ (дакле: неодређеност) итд. Ти би рекао: понешто од тога — притока.

Па, хоће ли у матици језика надјајати оно скоројевићко, колонијално загледане само у једну страну, а четири су стране свијета? Уз пјесму и музику и живу слику навојшиши сада ցоинг и шопинг и футипинг и сет-сет и деск и плеј оф и аеробик и супер за све и разни имиджи и брифинзи и мини-фарме па све до миди „Горског вијенца!“ Ти би казао, мој стари Вуче: не туђи се туђица, али из свијета бирај што је најбоље.

И најзад, хоће ли језик, тај дар над даровима, изврши из дубина времена, другства и јединке? Хоће ли он бујати из рада, из стварања вриједности, па и самог живота — из узлета, патње и љубави? Хоће ли глас овог и слиједећег вијека — у земљи самоуправног социјализма бити понаприје глас борбе за освајање виших, људскијих основа живота и мисли, прави глас људи који на дјелу остварују сан твојег и многих минулих покољења, Вуче Карадићу?

Твој поглед окрабрује. Као да кажеш: „За злато рђа не пријања.“

И ти би, можда, рекао: ријеч је што и Дурмитор, што и човјек, ријеч је соа људска — она нас управља.

Знам, у твоје доба Вишњић погијаваше и стих: „'ал се Србљи дигнут не смједоше“. И гле, народ прихвати са себи оно, „не смједоше“. Иако може пјевати само слободарски народ који се не боји ни својег страха.

Такав је и црногорски народ и други на нашем простору. О томе збори критичка ријеч народне пјесме, приче, изреке. Тако звуче и опоре ријечи Петра I и Његоша и Марка Мильјанова, све до Лалића.

Јер ова је земља судилиште — на дјелу и на ријечи. Освајачу и тиранину суди и пресуђује устанцима које не можеш изброяти. Себи суди ријечима прекорничадама. То љековито судилиште, па посјечита ријеч, па народна самокритика кријепи нас и данас. Она рањава и разгони облаке и бистри видике.

А ријечи имају чврсту кичму. Оне се не повијају на вјетру као влати траве. О ријеч, као о бријд мача, и вјетар се посијече.

Тад заиграше твоје вјеђе. Брк добродушно затрпта.

Знам ја вас, рођени моји. Ви ћете на сва уста Вука славити, а језик свој и даље квартити! Испчашена ријеч — нешто квартно у људима.

Па, Вуче, зар ћемо бити своји непријатељи?

Није друге, ваља нам се борити. Уз здраву ријеч брже се лијечи.

У породици, за подмладак — више бриге о језику.

Више часова језика и писмености у школама. Чистији глас уџбеника, тих родитеља сазнања.

Борба за бољи језик на свим трибинама, у друштвеним гласилима.

Више договора и сагласа о новим језичким појавама.

За оне притоке и за матицу из творачких извора постараће се живот сам — уз помоћ науке о језику.

И не дјелити језик — он је недогледно вријеме у на ма.

И не даљити ријеч од труда за боље свих, од дјела народнога.

У нову техничку еру да не закорачимо обезличена гласа и скучена видика, већ богатије мисли и ријечи, човјечији.

Никаква зла ријеч око нас и из нас није јача од нас самих.

Братство међу језицима крчи пут братству међу људима.

Није слободна ријеч која тиражише друге ријечи!

Ти си, Вуче, сагласан и кажеш: „да пише сваки највећем предјелу свога, у коме се родио и узрастао и које најбоље познаје“.

А ја бих додао парапразу дистиха: без извора нема воде, ни ријечи без слободе. Ријеч и слобода заједно су и сада, док сеближи 500 година од прве књиге из типографије Црнојевића.

И можда бисмо испред олог твојег „пиши као што говориш“ могли исказати захтјев: говори као што мислиши и живи као што говориш.

Можда би то оснажило поруку: вратити језик животу и живот језику.

Па бих додао: каква ријеч — такво и вријеме сјутрашње, такав и човјек будући.

Јер, одиста, од свега људског најдуже трају кост и ријеч.

Би ријеч и бисмо, јесте ријеч и јесмо, биће ријеч и бићемо.

А ти, штовани Вуче, крећи са извора и сам постаде извор.

Трипут си долазио у Црну Гору, Вуче Карадићу.

Никад из ње пошао нијеси, никад до дана данашњега.

Чедо ВУКОВИЋ

ИСКРЕНЕ
ЖЕЉЕ ЗА
УСПЈЕХ У

НОВОЈ ГОДИНИ
ЖИТЕЉИМА
НАШЕ
ОПШТИНЕ
УПУЋУЈУ
ОПШТИНСКО
ВИЈЕЂЕ
САВЕЗА
СИНДИКАТА

*

СИЗ ЗА ОРГАНИ

ЗАЦИЈУ ОДМО-

РА РАДНИКА

БЕОГРАД

ОБЈЕКТИ:

„ПАРК“,

„ШУМАДИЈА“

„ПЕТКО

МИЉЕВИЋ“

*

ООУР „ЈАДРАН

ТРГОВИНА“

БУДВА

*

ЗАНАТСКА

РАДНА
ЈЕДИНИЦА

„СВЕТИ
СТЕФАН“

— ХОТЕЛИ
СВЕТИ
СТЕФАН

СТАНОВНИШТВУ ОПШТИНЕ
БУДВА УПУЋУЈЕ НАЈСРДАЧНИЈЕ ЧЕСТИТКЕ И НАЈБОЉЕ ЖЕЉЕ У НОВОЈ

1988. ГОДИНИ

*

ЧИТАОЦИМА „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“ НАЈБОЉЕ ЖЕЉЕ У

НОВОЈ ГОДИНИ
РО „ТЕХНОГАС“
— КРАЉЕВО
ООУР „ТЕХНИЧКИ ГАСОВИ“
— ПЕТРОВАЦ

*

ООУР ЕЛЕКТРОДИСТРИБУЦИЈА БУДВА

*

А
У
Т
О
М
О
Т
О

ДРУШТВО БУДВА

● ТУРИЗАМ И ПРИВРЕДА

ПОСЕЈДОНОВИ ВРТОВИ У БУДВИ

ЛЕГЕНДА каже да Посејдон, бог вода и океана, млађи брат Зевсов има раскошан дворац у Егејском мору и тамо живи са женом Амфитритом. Ако тамо има резиденцију, у Јадрану, чије воде запљускују стару Будву има љетњиковац и сјајне вртове. Покушајте их замислiti у свом богатству и раскоши подводног свијета, а уколико не успијете схватити у хотел Авалу где су их осмислили и оживјели дизајнери и керамичари погон „Монтекс“ из Буљаице. Они су ових дана живјели за то, да се што боље представе причом у глиницији су симболи, иако вјешти стилизовани, асоцијативни и препознатљиви.

Прича је сљедећа. Хотел чији темељи леже на остацима римске некрополе, где је из утробе земље изважено на стотине предмета из хеленистичког периода, оживљава свијет из кога је из никака и наставља да траје кроз причу о Посејдона вртовима.

„Монтекс“ је и овог пута реаговао брзо и маштогито, показујући могућности својих дизајнера у чијим је рукама глина — захвалим материјал, примјењив на без број форми. Бранка Вучуровић, академски сликар, осмислила је све од сланика, посуда за уље и сирће, пепељара, свећњака, ваза, до разиграних зидних апли

кација, са мотивима морског дна, и све трепери и прелива се у транспарентности плавозелене боје, чиме се изврсно уклапа у већ постојећи амбијент „Авале“.

Конгрес Туристичких агенција Југославије, био је прилика да се покаже могућност повезивања туризма и привреде или оне која у свом основном опредељењу нагиње оријентацији ка препознатљивим рукописима својих производа.

Није само јело доволно

Погон у Буљарици, више је умјетничка радионица, где сваки радник има прилику да креира, моделира и ствара предмете, једног од најстаријих људских заната — грнчарства, да се игра глином и кроз игру открива своје неслућене скло

● РЕАГОВАЊА

БЕЗ „ПОМИРЕЊА“

ТЕКСТ „Будва спремна“, објављен у прошлом броју „Приморских новина“ од 1. децембра 1987, стр. 9, на тенденциозан начин је повезао изјаву Добрите Ђосића на југословенско-њемачком скупу „Рат и мир у књижевности“ са мојим предлогом за сурорганизацијом међународног симпозијума књижевника.

Помињући Југославију и Њемачку, писце ратнике, непријатеље и побједнике, Добрите Ђосића, Француску 7.и на крају моје име, аутор текста је асоцирао да предлажем скуп на којем ће се извршити помирење побједника и побијеђених (антифашиста и фашиста), а којем би Будва била домаћин!

Ограђујући се од тако сугерисаног скупа, у прилогу достављам на увид нашу кореспонденцију са Културно-информативним центром СР Њемачке и Савезом књижевника Југославије из које се види да појединачно 45-годишњица побједе над фашизмом предлажем да будемо сурорганизатори међународног симпозијума књижевника.

Симпозијум би — /како се види из кореспонденције — био мултилатералног карактера, са учесницима из 35 држава, а веза би се за културну дјелатност КЕБС-а (Конференције о европској безбедности и сарадњи). Велибор ЗОЛАК

ноти и мотућности. Сваки предмет се ручно дoraђујe, црta, боji, лакира. Нијedan komad keramike nije sa trake, па se grubo може ređi da su i oni производи који се праве u већem tiражу, na izvještajem unikati.

Учесници конгреса и туристички новинари u mnoštvo vizuelnih informacija i proizvoda спонзора, примијетили су и заинтересовали се за керамику чија се идеја развијала u безбрз варијација и тиме дала спе-

цифичну боју хотелу. Аваља се представила стилизованим школкама, палаустра ма по зидовима, цвијећем и алгама из Посејдона вртова.

Вјероватно је ових дана и Посејдон боравио u својим вртовима јер је море кључало, таласи ударави о зидине града, а прича о ентузијастима предвођеним директором Слободаном Митровићем ушла и u конгресне разговоре.

Брана ЛИЈЕПЕВИЋ

Туристичко друштво „Приморје“

Последњих година на уређењу Петровца се дosta урадило, Петровац је добио воду, аутобуску станицу, нове улице, а од недавно и канализацију. Друштво је са своје стране морало водити рачуна da живот туриста учини што пријатљив, па је поред културно-забавног живота, организовало излете моторним чамцима које је било добило на коришћење од одмаралишта РВИ из Лучице. Када је почeo долазити велики број туриста, друштво било у немогућности да сав посао ревносно обавља, морало се приступити реорганизацији рада. Потребно је било пронади погодну просторију за рад, као и службеника са стапним запосљењем, а за вријеме сезоне и више њих. Закупљена је просторија u новоизграђеној згради и друштво се полако комерцијализује и губи свој друштвени карактер. Али, Управа друштва пречврсто се бори да и даље задржи своју првобитну улогу. Редовно одржава своје годишње скупштине, а уочи сезоне и конференције, и брижљиво врши припреме за сезону. Контолише рад својих службеника, као и испуњавање уговора, закључиваних са Комунално-занатским предузећем из Будве u погледу одржавања парка и чистоће. Сарађује са мјесним угоститељством, брине се да мјесто добије свој угоститељски план, без кога се није могла замислiti даља изградња u Петровцу, учествује u његовом доношењу и реализацији. Даје своје сутесније и примједбе на све послове који су се односили на то да нам мјесто буде што љепше и привлачније. Године 1975, обиљежена је педесетогодишњица врло плодног и стваралачког рада друштва. Одржана је и скромна свечаност. Нико се тада није сјетио, ни у Будви ни у Петровцу да овако плодноносан рад ове организације напади неким бар скромним признањем. ООУР Домаћа радијост „Петровац“ није баш пријатељски гледала на овако успјешну комерцијалну дјелатност друштва. Прије када је тај посао за себе и добила га. Оно је прекинуло са својим радом. На чију иницијативу или чијом кривицом, непознато ми је. Али да парадокс буде већи, остао је Туристички савез општине и u новосаграђеној општинској згради добио и своје канцеларије и службенике. Заиста, мало чудновато: Туристички савез без друштва.

И на крају, да дословце наведем гајићи оснивача и дугогодишњег предсједника друштва, које сам пронашао u његовим записима, писане непосредно пред његову смрт 1958. г. „Нека се сретно u напретку и u туристичком погледу развија наша комуна Будва, нека се развија и наш Петровац са околином, за којег сам ја, несебично, без икаквих личних интереса, радио већи дио свога живота.“

(крај)
Војислав Н. ПЕРАЗИЋ

● „ГРАД ТЕАТАР“ И ПРИЧЕ ОКО ЊЕГА

КОЛИКО ЈЕ КОШТАЛО

ОСНОВНО полазиште концепта и програма фестиваља „Град — театар — Будва '87“, приликом приступања у реализација овог сложеног и одговорног посла, и за туристичку њудву недостајућег елемента у садашњој фази њеног укупног развоја, било је унапређење културних дјелатности, јер, ниједан туристички центар није успио да постане оно што јесте, конституишући своју политику на оштем туристичком елементу — одмора, као неодложно се с тога наметало тражење идентитета „ривијере пјешчаних плаџа“ изван природних раскошности којом је природа обдарила.

Тражење атрактивног и ексклузивног културног производа, и његовог претварања у најатрактивнији дјел укупне туристичке понуде, довело је до промоције Фестивала „Град — театар“, који је као заокружела целина театра, концерата, ликовних изложби, филмских и видео пројекција, наступа пјесника и организовање округлих столова, трајао шездесет дана. Окупљање на једном мјесту великог броја пјесника, глумца, режисера, књижевника, сликара, музичара, манекена и других стваралаца на плану умјетности, допринијело је претварању њудве, поред туристичког и у културни и монденски центар.

Циљ са којим се кренуло у овај подухват — да се конституише атрактивни и ексклузивни културни производ — општа је оцјена — остварен је. Фестивал је тако показао да је његово организовање управо то што је њудви недостајало.

У времену од 1. јула до 20. августа одиграно је 57 позоришних представа, изведено дванаест концерата озбиљне музике и покренуто седам ликовних акција. Својом величном и умјетничком снагом отворени су нови културни простори и иницирано низ нових спонтаних културних акција, афиришћући тако њудву као нови културни центар Југославије и Медитерана. Томе су знатно допринајели дођаваји на Тргу пјесника који су прерасли у јединствену пјесничку манифестацију у оквиру које је наступило 119 пјесника из земље и иностранства. Керамичари из Буљарице представили су се са сувениром као елементом материјалне културе нашег краја, који треба да постане драгоценом сређством за комуницирање са гостом.

Самоуправним споразумом између Самоуправне заједнице културе, са једне, и једанаест привредних и других субјеката, постигнут је договор о обезбеђењу средстава за финансирање програма Фестивала у износу од 200 милиона динара. Из буџета Скупштине општине издвојена су средстава за трошкове рада Извршног комитета Фестивала, а дио административних и техничких послова обављао је Културни центар.

Самоуправним споразумом о обезбеђењу средстава укупно је остварено 270.346.712 милиона динара. За програмске, смештајне и угоститељске услуге утрошено је динара 227.518.919; трошкови за манифестацију на Тргу пјесника износили су 14.710.442 динара; Телевизији Титоград по основу споразума са удружица рада и средстава уступљено је десет милиона динара, а остали дио средстава послужио је за финансирање излажења фестивалских бројева „Пријорских новина“, за амнистацију Дани древне медицине, Фестивал моде и друго. Укупно је за културно љето, значи, утрошено 270.346.712 динара.

Извршни комитет Фестивала анализирао је предности и ефекте које је ова манифестација донијела туризму. Тако се истиче да је ванпансионска понуда „Авале“, чији су ресторани и терасе радили два сата дуже него иначе, по јединици мјере већа него у „Словенској плаџи“. Истраживања која је дирекција Фестивала вршила показала су да је петнаест одсто домаћих гостију у њудви дошло више — зато што се ту „нешто догађало“. Дакле, због Фестивала. Наравно, анализиране су слабости и пропусти које ће требати убудуће имати у виду.

Д. Новаковић

Што је добро то и кошта: Овако је било љето

● РИЈЕЧ ДРУГИХ

„НИН“

„Будва својим туристичким концептом покушава да прави мање преточи у правила живота. Све што смо видјели и чули у њудви овог јеја, дјелује подстičајно и охраорујуће. Све скупа изгледа као један нов и значајан почетак нечега изузетно озбиљног и вриједног. За једно са људима у њој ради, њудва нам се указала као права база мисли у овим суморним временима... Овај нови концепт културе идејно се сусрео са идејом јединственог југословенског културног простора који већ читаву деценију, исповиједа и покушава да отјелотвори Љубиша Ристића. Њудва и Љубиша су се разумјели“.

„ПОЛИТИКА“

„Југословенски културни простор срећом почине да се артиклише и назире кроз креативно тражење новог — алтернативног буђења утопијских енергија, смјелије прекорачивање провинцијалног духа ускости и кроз ослањање на генерацију младих стваралаца. Овај фестивал је својом усјејашњу разорије локалне монополе и показао једну свежију и дјелотворнију алтернативу у пројектирању националних и универзалних вриједности на југословенском и међународном простору“.

„НОВЈЕДА“

„Ријечи Десанке Максимовић које је изговорила односно се на догађања на Тргу пјесника:

„Мислим да се то само у нашој земљи могло догодити, једино покрај мора и једино у Црној Гори. Ту се поезија воли, чита, пише...“

ВЕЧЕРЊИ ЛИСТ
Димитрије Поповић: „Ако успејах и значање неке културне манифестације треба мјерити према одјеку — ова будванска не само да је успјела већ је потребно и идућих година с истом енергијом кренути у нешто што ће постати традиционално. Овогодишњи успјех је Будву поставио у жарипште културних забивања на Јадрану. У вријеме ревитализације, Будва је постала и позорница пјесника, пјевача, глумца, сликара, књижевника и осталих стваралаца. Једном ријечју Град театар је у потпуности успио“.

ОДЛЕК

„Крекција коју управо имамо у виду упуњује на то да ће бити неопходно, и то једном за свагда, схватити сву опасност од ад хок подјела на оне „велике“ и оне „маље“ културне средине и просторе. Не говори ли баш томе у прилог „Ју-фест“ што на плану креативног пројекта мања најбољих вриједности и прогнуша у позоришту, књижевности, музике, сликарству... повезује Суботицу, те Будву и Котор, а са њима још 18 југословенских градова, где се јула и август у континуитету, дешавају најразноврснији умјетнички угођаји и сусретања. Као наставак не тако давне иницијативе што ју је редитељ Љубиша Ристић започео формирањем акције КПТГ (Казалиште — Гле-

далиште — Позориште — Театар). ЈУ-фест се наметнуо као изазов и као потреба да је један тренутак у култури... Разумљиво је да одређена материјална подпора друштва није могла изостати... али много тога ослањају се једино на ентузијазам и ангажман саговорника оваквог друштва из културно-умјетничког плацу, где се добра волја показала важнијим и дјеловрнијим фактором у поређењу са свим могућим буџетским механизмима“.

● ФЕСТИВАЛ У ДУБРОВНИКУ
КОД КОМПИЈА — СКУПО

На 39. Дубровачким љетњим играма које ће се одржати од 10. јула до 25. августа слиједеће године биће изведен око 80 приредаба, од тога преко 30 музичких, више од 20 драмских и близу десет фолклорних. Овако је одлучено на прошлјој сједници Савјета дубровачког фестивала на којој је речено да ће реализација тог програма коштати 2 милијарде и 96 милиона динара не рачунајући немаље трошкова отварања Игара са ватрометом и већ традиционалном Дубровачком ноћи. Дата је позитивна оцјена реализације програма овогодишњих игара које су због повећања многих ставки трошкова забиљежиле губитак који ће покрити дубровачка привреда.

У драмском дијелу програма уз пет репризних представа фестивалски драмски ансамбл припремиће Есхилову „Орестију“ коју ће приредити режисери Марин Царрић и Ивица Кунчевић. Уз то ће Југословенско драмско позориште гостовати са Аристофановим „Птицама“.

Љубитељи музике ће имати прилику да слушају популарне и квалитетне симфонијске концерте са дјелатношћу најпознатијих композитора које ће са познатим солистима и диригентима припремити домаћи фестивалски оркестар те Софијска и Словенска филхармонија. Програм садржи и обиље ка мерне музике те солистичке концерте међу којима су и концерти Лазара Бермана из Совјетског Савеза и младог Грка Димитрија Стузоса.

У камерној опери гостовати и познати умјетници из Москве, Келна и Броцлава, а љубитељи балета ће моћи уживати у игри мајстора из Лондона и Лењинграда. Уз фолклорне приредбе ансамбала „Линђо“, „Ладо“ и „Коло“, који су већ стари знаници фестивалске публике у Дубровнику, наредног љета ће први пут гостовати љубљански ансамбл „Франц Маролт“.

Уз овакав програм биће организоване и ликовне манифестације које ће се тек прецизирати, уз напомену да и у усвојеном програму може бити мањих допута.

(„Побједа“)

СРЕЋНУ НОВУ

1988.

ЖЕЛИМО СВИМ ЧИТАОЦИМА

„ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

„ЗЕТА-ФИЛМ“
РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ПРОМЕТ И ПРОИЗВОДЊУ ФИЛМОВА
БУДВА

*

ЗАЈЕДНИЧКА СТРУЧНА СЛУЖБА СИЗ

— ПРЕДШКОЛСКОГ И ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА

— НАУКЕ И КУЛТУРЕ

— ФИЗИЧКЕ И ТЕХНИЧКЕ КУЛТУРЕ

*

ПРИРОДНО ЈЕЧИЛИШТЕ

4. ЈУЛИ

ПЕТРОВАЦ

● КЊИГЕ

БУДВА СЕ ПРВА УКЉУЧИЛА

ИЗДАВАЧ Универзитетска ријеч из Никшића послије Сајма књига у Београду започео је лијепу и корисну акцију са ССРН Ћире Горе, да се у библиотекама школа наше Републике до краја године смјести 200 хиљада нових књига.

— Ако купац, као рецимо Средњошколски центар у Будви од нас купи књигу у вриједности 3 милиона динара, ми школи дајемо књига за 10 милиона динара, док ће сиромашне средине добити наше књиге бесплатно, — рекао нам је Јанко Брајковић, уредник Универзитетске ријечи.

С. П.

● УЧЕНИЦИ ОСНОВНИХ ШКОЛА „МИРКО СРЗЕНТИЋ“ У ПЕТРОВЦУ И „СТЕФАН МИТРОВ ЉУБИША“ У БУДВИ, РАДИЛИ СУ ТОКОМ ПРОШЛОГ МЈЕСЕЦА У ОКВИРУ АКЦИЈЕ „МЈЕСЕЦ ДАНА БОРБЕ ПРОТИВ АЛКОХОЛИЗМА, НИКОТИНИЗМА И НАРКОМАНИЈЕ“ ПИСМЕНЕ РАДОВЕ НА ТУ ТЕМУ. У НАШУ РЕДАКЦИЈУ СТИГЛО ЈЕ ДОСТА ДОБРИХ РАДОВА. МИ СМО СЕ ОДЛУЧИЛИ ЗА ОВЕ КОЈЕ ОБЈАВЉУЈЕМО.

ТАЈНА МОЈЕ ДРУГАРИЦЕ

Јутро је. Дан „као измишљен“ за штету. Спремила сам се и пошла по другарницу са којом сам се претходног дана договорила. Када се појавила на вратима, изненадило ме што још није спремна. Међутим, она је, скривајући поглед, само кратко рекла да не иде. Заштите, наваљивала сам, кад си обећала. Проштајемо до „Аса“, задржати се мало на тениском игралишту, понизти по кока-колу и — кући. „Не могу“, рекла је и сама што није заплакала. Склапала је поглед кријући у очима неку тајну. Наслуњивала сам о чему се ради. Да ти није стац... покушавала сам да сазнам истину. „Ма, пусти га“, рекла је као да је хтјела да каже да није приједно о томе говорити, а опет јој се очи напуниле сузама и усне задрхташе. „Опет је био пијан“. Је ли вас тукао, упитала сам. Она је само климнула главом, а сузе су јој се сливале низ лице. Било ми је јако жао, хтјела сам да је тјешим, а нијесам знала како. Предвојила сам јој да све каже ујаку кад дође не би ли он убиједио оца да више не пије. Испало је да је он то одавно покушавао, али ње-

ног оца никаква убеђивања ни молбе нијесу могли одвожити од чаше и кафана. Је ли ти мајка на послу — хтјела сам да скренем разговор. „Није. У кући је, сва је у мерицима, не може да се појави на улици док јој то не прође“. Док сам се сплако враћала кући размишљала сам: какав ли је живот моје другарице, у сопственој кући. Сигурно је јако тужан, испуњен страхом, патњама, сфађама, свирепошћу и тучама. Питала сам се да ли она успише воли свога оца, да ли може волети таквог оца којег треба да се стиди. Сје тила сам се како је, једном, кад смо се враћали из школе, прошла поред њега пијаног претварајући се да га није видјела.

Ипак, мислим да она свог оца не mrзи, да га воли. Сје тила сам се колико ли је страха претпријела једном кад се два дана није враћао кући. Воли она свог оца, вољи и своју мајку још више, а очеву склоност ка алкохолу прихвата као болест, као усуд, несретну судбину, као проклетство са којим они морaju да живе.

Јелена Медиговић

У КАНЦАМА ЗЛА

Зимско је предвечеरје. Улице су празне, јодино се види по неки пролазник који журно корача.

Мама ме послала да купим колаче. Идући тако у милима сам већ бирала ролат, кремпиту и... Ту ми се мисли прекидоше од страха над оним што сам видјела. На тротоару је лежао човјек у похабаном одјељу, сав згрчен. Нијесам знала је ли жив. Примакла сам му се ближе и осјетила как мириши рђакије.

Схватила сам да је доста писо, чим толико смрди на ражију.

Видјела сам му крв на устима и препала сам се. Окретала сам се око себе или никаде никог није било. А чико је још једна умирао...

У међувремену је пролазио један бициклиста, којег сам позвала. Чим је угледао човјека на тротоару схватио је о чему се ради. Стигла је и хитна помоћ, чику су одвезли у болницу и не знам што је било с њиме. Знам само да бих вољела да је здрав и да више не пије.

Ивана Мариновић

Мали саобраћајци из Будве са старијим колегама на задатку

ФЛАША

Путем иде пијаница
Сваки корак му је осмица
нос му као папричица,
из кафана излази он и
заудара на алкохол.

Из цепа му
вири флаша
та је флаша за касније
када ради да се
опет он „заслади“.

Са флашом је увијек
сам,
са флашом је читав
дан.

Зоран ПИМА

УНИШТАВАЊЕ

Људи не смију да пију,
људи не смију да пуште.
Оним који то не раде
живот траје дуже.

Људи који пију
и људи који пуште
мање живе
и мање доживе.

Иванка Арменко

ПИЈАНАЦ

Алкохол је штетан
и он кvari здравље.
Уништава ткиво
зубе, срце, плућа.

Ко алкохол троши
пијанац је прави.
Прави штету себи
и свом дому цијелом.

У друштву је чудан
неуредан, јадан.
Вјечито је жедан
подбую и гадан.

Игор Ђурашевић

ВОЖЊА

ЖИВИО је као што живе сви младићи. Ипак се разликовао јод многих: он је узимао алкохол. Писо је стално. За њега није било важно где пије, било је важно само да он алкохол осјећа у себи. Цигарете је узимао редовно, а оне су га још више убијале. Ни сам није био свјестан тога како себе сигурно и полако убија.

Једне вечери био је на слављу код друга. Понудили су му дрогу. Одбио је. Али мислио је у себи: „Ако могу сви они, могу и ја да пробам“. Пробао је дрогу, дошло му се. Те ноћи је узео велику коли-

чину. Вријеме је измиштало, другови су се разишли. Он је остао посљедњи. Некако је ушао у кола и огромном брзином појурио кроз канац. Пред очима му је играла магла густа као млијеко. Није давала да поглед пође даље. Руке су му се тресле тако снажно, да је испустио волан. Заиграле су високе тополе крај пута, заиграле куће са црвеним крововима. А друм сив и нераван, подизао се и падао у понор. Страшан удар, тресак стакла. Ту је завршило трагично, као што завршавају сви они који узимају алкохол, дрогу и цигарете.

Маја Мијовић

ДРОГА

ИПЛА сам улицом. Испред мене се тромо гегао исцијепан и прљав човјек. Окренуо се и рекао ми:

„Мала слонице тркни до трафике и стој тамо. Ако не пођеш зажалићеш!“

Зуби су му били црни, а пола их и није имао. Лице му је било испијено, а коса рашичупана. Уплашено сам потрчала према трафици, али сам се ипак лукаво сакрила иза једних кола и знајелно посматрала.

Том чудном човјеку је тада пришао други човјек, нешто му дао, а овај њему паре. Тада сам схватила да је онај човјек што ми је рекао да пођем код трафике НАРКОМАН.

Продавац дроге је отишao, а наркоман је пошао према трафикама мислећи да сам ја тамо. Ја сам се када је прошао нечујно извукла и наставила својим путем.

Идући размишљала сам о овом догађају. Сва моја размишљања нијесу ми дала одговор на питање:

„Зашто морају АЛКОХОЛ, НАРКОМАНИЈА и ДУВАН узимати свој данак?“

Јелена Драгичевић

СРДАЧНЕ
ЧЕСТИТКЕ
И ЛИЈЕПЕ
ЖЕЉЕ ЗА
НОВУ

1
9
8
8
ГОДИНУ

УПУЋУЈЕМО
ЖИТЕЉИМА
НАШЕ
ОПШТИНЕ
ДОМ ЗДРАВЉА
БУДВА

МИШ

Био једном један миш. Он је много писо. Звао се Ћиро.

Позваше једном Ћира на свадбу, за кума. Он је спреман пристао.

Када је почела свадба настало је велико весеље. Ћиру су рекли да јако кум мора први да отвори шампануц и наздрави. Ћиро дохвати флашчу, отвори је и „заби“ у грло. Није склдо флашчу из грла све док није остала празна. Тако је и са другом флашом учинио док се није написо. Сви мишеви су се у чуду гледали шта се то са њим догађа, а њему се чинило да му неко издаљине нешто говори. Привијала су му се разна чудо-вишта, која су хтјела да га прозјдеру. Ћиро је разбијао стакла и тађао остale мишеве мислећи да су то немани. Почеке је да бије мале мишеве и мишице. Када се појавила његова жена Јасна, почела је да га грди. Он је и њу ударао, све док се није уморио.

Онда је устао, узео нож и забио га у срце, схвативши да му живот пијанца неће донијети ништа добро.

Златко ДРАГОВИЋ

СПОРШ

● НА ВРХУ ПЕРА

ИЗГРЕДНИЦИ

— Справедљи програм је да од првог дана сам напуштао на отпор и неразумевање појединих фудбалера, каже Иван Квесић. — Знао сам да су фудбалери Будве талентовани, али ни у подсјети нијесам имао да су појединци крајње неодговорни и недисциплиновани. Годинама су били мажени, а новајлије су веома брзо прихватиле њихове манире. Позвао сам чак и оне које је клуб раније отписао. Указао сам им шансу, коју су зидали и да искористе. У интересу стављају добрих односа и мира у кући тројио сам и праштао неколицини. Јевродао сам да су експреси тренутно незадовољство тих младих људи. Постигнутим резултатом на зеленом пољу ипак сам задовољан. Да су слушали моје савјете убијешен сам да смо могли освојити још неки бод.

Иван Квесић је имао подршку неких чланова управе, али било је и оних који су подржавали неодговорне фудбалере. У паузи првенства мора се о свему поразговарати, преиспитати се сви спровори, и након тога треба донијети одлуку, о томе да ли требају Будви фудбалери који својим понашањем деградирају углед клуба.

С. Гл.

● ОДБОЈКА

УСПЈЕХ У — ГОСТИМА

ОДВОЈКАШИ Авале су на гостовањима направили прави подвиг: успјели су да савладају бившег прволигаша Работничког и веома квалитетног Јутохрома. Ове побједе су Авалу укључиле да равноправно са Црвеним звездом конкурише за прво место.

Капитен екипе Предраг Дејановић је рекао — Од почетка првенства играмо квалитетно и модерно. На свим мечевима пружамо максимум и не дозвољавамо да нас неко непријатно изненади. Игре на гостовањима су доказ да наши резултати на свом паркету нијесу случајни и да нијесу дошли након тренутне инспирације. Шанса за освајање првог места у првом дијелу првенства постоје. Можемо да у Београду савладамо Црвеној звезди која је фаворизована. Првенство је дugo, па се може догодити и неко изненађење: да рецимо наша највећи конкурент попусти на неком од гостовања. Мислим да је наша шанса и у томе што нам је у наставку распоред повољан.

С. Гл.

● ФУДБАЛ

ПЕТРОВАЦ — ШЕСТИ

Дуги низ година ФК Петровац је био у врху црногорског фудбала. Због финансијских недаћа клуб није могао наставити такмичење. Познаваоци фудбала у Црној Гори су се питали шта се то дешава са петровачким фудбалом.

Након четири године паузе, неколико младих ентузијаста је окупило младе и талентоване фудбалере, формирани су сениорски и јуниорски тимови, створена социјална средстава за рад и такмичење.

Секретар клуба Ђорђе Медин нам је рекао: — Схватали смо да у овом туристичком мјесту треба развијати спорт. Оживели смо ФК Петровац. Наши фудбалери у јесенjem дијелу првенства, иако недовољно припремљени, забљађили су солидне резултате. Заузели смо шесто мјесто што је за нас успјех. Паузу првенства ћемо искористити на најбољим могућим начином. Освјежићемо играчки кадар, са неколико талентованих фудбалера Будве.

Управа Петровца ујурбабно ради и на санацији фудбалског терена. Прије неколико мјесеци стадион је пре орана, урађена је дренажа и почињана трава. Очекује се да ће до наставка првенства стадион бити спреман. Вједрује се да ће бити један од најкавалитетнијих терена у Црној Гори.

Кад се говори о петровачком фудбалу, морамо поменути др Воја Франчићевића који има велике заслуге за развој овог спорта у овом градићу. На изборној Скупштини поново је изабран за предсједника клуба.

С. Гленца

● ИЗБОР НАЈБОЉИХ У — ЈАНУАРУ

У организацији СОФК-е и СИЗ-а за физичку културу почетком идућег мјесеца изабраће се десет најбољих спортиста, спорчких радника и стручњака за 1987. годину. И ове године ће се бирати најбољи спортиста. Ове две је спорске институције ће по првом пут наградити и они који су својим дугогодишњим радом утицали на развој спорта и физичке културе.

Комисији за избор најбољих биће изузетно тешко. Наиме, неколико клубова и спортиста су постигли веома запажене резултате. Комисија мора имати у виду и рад спорчких скупштина који су ове године успјели да у Петровцу оживе фудбал и да формирају КК Петровац и Београдски клуб. Њихов напор је био огроман и свакако не треба да прође незапажено.

Гл.

● ВЕЛИКИ УСПЈЕХ МЛАДОГ БОКСЕРА ФЕХМИ ХУСЕНА

Ђак тврдих песница

Фехми Хусен са својим тренером Павлом Бучајем

У ВРИЈЕМЕ новембарских празника, када се одржава велика међународна ревија „Златна рукавица“, у Зрењанину се одржава једна од најстаријих боксерских ревија за младе и талентоване боксере. На овој ревији млади боксери из цијеле Југославије боре се за трофеј длетвог листа „Мађар со“, који излази у Новом Саду.

Тренер нашег боксерског клуба, Павле Бучај, сваке године одлази на ову ревију, где је овојевремено и Лабовић имао успјех. Ове године Бучај је побеђао четрнаестогодишњег Фехмија Хусена. Послије финалне борбе у којој је Хусен савладао Феризија из Ријеке, жири је био једнотласан. Побједа је у изваженој борби припала Хусену и пехар, као најбољем боксеру на овогодишњој ревији јуниорских нада Југославије.

Прије Феризија, Хусен је савладао Медовића из панчевачког Динама и Ђорђевића из београдског Спартака. Спортски листови тих дана су писали: „Хусен убедљиво најбољи“, Таленат какав се ријетко виђа“, „Хусену искрено честитке“...

Поред златне медаље и пехара за побједу у финалу, Фехми Хусен је примио и пехар „Мађар со“-а, на коме дословно пише: „Најбољем боксеру, омладинске југословенске ревије — Зрењанин 87.“

Фехми је ученик VIII разреда ОШ „Стефан Митров Љубишић“. Један је од најдаровитијих боксера који су посвјетили у Боксерском клубу Будва.

— Врлодобар сам џак. Надам се да ћу свако наставити да учим и у средњој школи. Шта ћу учити? Још сам у дилеми, али, највјероватније ћу ићи у неку војну школу, јер за друге немам материјалних могућности, вели нам овај скромни црнупрасти дјечак.

Хусен је у неку руку наследник Виде Ратковића који је прославио будвански бокс широм Југославије. За разлику од

Ратковића који је почeo нешто старији да боксује, Хусен је у „зачараном четвороуглу“ од своје десете године.

— Почекао сам да се такмичим у 11. години. До сада сам имао 30 мечева. Двадесет и седам сам ријешио у своју корист, а само сам три пута напуштао ринг поражен. Посљедњи пораз је био прије годину дана од Стојковића из Ивангорада, који је свогодишњи јуниорски првак Југославије. Надам се, да ћу се Стојковићу реванширати. Боксујем у перо и лакој категорији, зависно од противника и жеље мојих тренера Павла Бучаја и Виде Ратковића. До сада сам имао успјеха. Ово кажем, јер се тешко из малих боксерских средина пробити међу велике, који увијек имају монопол око ринга. Они имају своје судије, своје људе у савезима и слично. Ове године побиједио сам на турнирима у Никшићу, Титовом Ужицу и у Београду. У Београду у полуфиналу побиједио сам Гаврилица из Партизана, а у финалу фаворизованог Ђорђевића из Спартака. На ревији у Београду проглашен сам и за најмлађег побједника и одмах по завршетку позван сам на више ревија у земљи.

— Да бих постизао још боље резултате, потребно је свакодневно да тренирам. Обично у сали за тренинге сам два пута на дан. Жеља ми је да освојим шампионску титулу Југославије, не само у јуниорској, него и у сениорској конкуренцији и да постанем репрезентативац. Ја и моји тренери Бучај и Ратковић смо већ направили план припрема за сљедеће омладинско сједиште Југославије. Прво треба да напуним 15 година (рођен 15. фебруара 1973), јер прописи Боксерског савеза Југославије су ту неумољиви. До 17. године морају само да се огледам у јуниорској конкуренцији, — рекао нам је Фехми Хусен.

С. Паповић

Појачања Будве

Републички лигаш Будва у прелазном року жели да освјежи редове. На сједници Предсједништва одлучено је да се у клуб врате бивши фудбалери Драган Пићан и Ненад Масловар. Ова два квалитетна фудбалера су прихватили позив и са нестручњем очекују договоре Бокеља и Будве.

Но, незванично смо сазнали да су шансе за прелазак Пићана и Масловара из Бокеља у Будву веома мале. Которани не желе да се тек тако растану са својим најбољим фудбалерима. Подсећамо да су чланови управе ФК Будва према Бокељу били веома коректни. У прошлогодишњем првенству ка да су се Которани борили у другој савезној лиги, дозволили су Масловару без ика квог обештећења да брани

Соје которског тима. Да ли ће чланови управе Бокеља знати да цијене ове уступке треба да се ускоро види.

Уз све квалитетне фудбалере у дресу Будве ће се почово појавити бивши фудбалер овог тима Дејан Вожковић као и голман Вуковић. Са овим појачањима и са постојећим играчким кадром, који ће по прилици остати на окупу, Будва ће бити један од најквалитетнијих клубова републичке лиге.

С. Гленца